

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és keresztesy Pál papírkereskedésében. Postán: Zeister M. (királyutca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajos (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse (Zeitungsgasse 11. sz.) Stuttgart: J. Neumann, Neumann Neumann Expedition Stuttgart.
Nyilvántartott cikkek: sora után 20 kr. előleg bevétele mellett a szerkesztőséghez küldendő.
Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendőek be.

Előfizetési feltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

11 óra	11 ft o. é.
félévre	6 „ „
évnegyedre	3 „ „
egy óra	1 „ „

Az előfizetés minden hó 15-től megújítható.

Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztőség, Demjén László ur könyv- és Keresztény Pál ur papírkereskedése.

Az előfizetési pénzek a szerkesztőséghez küldendőek be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

Az erdély-részi képviselők „Emlékirat“-áról.

Pest, február 5.

(X.) Az erdélyi képviselők többsége nevében a napokban gr. Lónyay Menyhért miniszterelnöknek egy „Emlékirat“-ot adtak át: b. Kemény Gábor, Török Albert és Wächter Frigyes képviselők, kiket a miniszterelnök nagy szívélyességgel fogadott. Az „Emlékirat“ azonnal felolvasatott, s annak egyes pontjai felett a miniszterelnök élénk eszmecserébe ereszkedett, s a felhozott sérelmek és mulasztások iránt orvoslást ígért. Pár nap múlva az „Emlékirat“-ot teljes minisztertanács tárgyalta, mi Lónyay erélyét és az „Emlékirat“ fontosságát eléggé jellemzi.

Volt alkalmam az „Emlékirat“-ot átlapozni, melynek nyílt és férfias hangja, szabatos rövid alakja és tömör tartalma kielégített. Célja nem a recriminatio, hanem a javítás. Komoly figyelemzés a kormány azon mulasztásaira, melyek az erdélyi részekben méltó elégedetlenségre szolgáltatott okot, alkalmat. Felsorolása azon sérelmeknek, melyek tulymólag administratív uton orvosolhatók. Végül igazolása az erdélyi jobboldali képviselőknek, midőn a pártállás tekintetében kijelentik, hogy „számukra a választás nem a jó és rossz, hanem a nem jó és rosszabb közt volt. A választás fájdalmas volt, de nem volt nehéz.“

Az „Emlékirat“ felkarolja: az urbéri kárpótlások lejáratását; az urbéri viszonyokból való kibontakozást, s ezzel kapcsolatban: az arányosítást, közhelyek felosztását és tagosítást, a telekkönyvezést, a mezei és erdei rendőrséget; továbbá a közösen szabad kutatásának szabályozását, a Királyföld szervezését, a közlekedési eszközöket, a kolozsvári egyetem kérdését; végre felhívja a kormányt, hogy a központon kellő számú és szakavatott erdélyi hivatali személyzet alkalmaztassék.

Kétségtelen, hogy ez utolsó pontnál egyenesen a történet sérelmek és mulasztások forrása jelöltetett ki.

Valóban elkomorító, a központi kormány közegeiben egy, mint a magyarországi államférfiaknál minduntalan tapasztalni, hogy a francia, belga és német viszonyokat jobban ismerik, mint az erdélyieket; sőt ez utóbbiak fontosságát félreismerve, még tanulmányozni sem akarják azokat; pedig az erdélyi részek képezik Szt-István birodalmának legfontosabb részét. Erdély nélkül Magyarország európai hivatása merő illúzió.

Midőn 1867-ben a miniszteriumok szervezték magukat és később a Curia átalakított, nem voltak kellő tekintettel az erdélyi hivatalnokok alkalmazására. Exempla sunt odiosa. Azóta egyetlenegy eset sem fordult elő, hol egy kilépett vagy elhalt hivatalnok helyébe, erdélyi születésű az erdélyi, néhol igen szövevényes és sajátos viszonyoknak ismeretével bíró egyén alkalmaztatott volna; hanem mindig és mindent absorbeal az anyaország; sőt olyan főbb rangú hivatalnokok küldettek be az erdélyi részbe, kiknek évekig kellett tapasztalatokat szerezni, bizonyosan nem az erdélyi részek előnyére.

Ha a kormány továbbra is ez uton halad, az unio végrehajtása a beolvastás műve nem lesz egészséges, és utóbb káros visszahatást gyakorolhat.

Az erdélyi részekben századok alatt fejlődtek ki oly sajátos viszonyok, melyeket a modern civilizációnak egy tollvonással meg nem semmisíthet; azoknak figyelembevételét az unio nem gátolja, a politikai eszély követeli.

Több világosságot!

„Uj szita szegen függ“ ez a magyar közmondás jut eszünkbe, ha visszaemlékezünk az első estére, melyen gázlámpák lobogtak Kolozsvár belvárosában. A be-

mutatás jó benyomást tett. A lámpák, egy-kettő kivételével igen fényesen világítottak; szemünk megerősítése nélkül kikerülhettünk ruáink zakadásait, völgyleteit, a fedetlen csatornákat s azokba imitt-amott, élére fektetett deszkákat, melyek a fotogén lámpák álmos pislogása idején nem egy lábat és tisztességes ruhát viseltek már meg.

Azonban nem sokáig volt okunk a „kis városiak“ előtt kérkedni az esteli séták kényelméről. A gázlámpákat elkényeztette a sok dícséret. Nehány napra rendre kezdtek elálmásodni, avagy plane szépen elaludtak. Az újra feltámadt sötétségben egymásba botlottak, estek az emberek; a hírlapok interpelláltak a felügyelő tanácsot, a gázvilágító társaságot. Mindezek dacára elvégre se jött el a nagyobb a „felvilágosodás“, sőt mai napig azt mondhatjuk: hova-tovább mindinkább észlelhető a gázfogyatkozás és érezhető a sötétség hatalma.

Nem régiben a gázvilágító társaság személyzetének egyik tagjával hozott össze a véletlen. Örültem e találkozásnak; felvilágosítást reméltem nyerni tőle a gázlámpák aluszékonyasága felől. Ez reám nézve égető napi kérdés volt; nemcsak mint a természettudomány barátját, hanem mint az éji gyászba borult ó-vár egyik szerény lakóját is érdekelt; hisz a lámpák világatlansága miatt már tettem néhány kellemetlen, bár szerencsés kimeveteli földérintési kísérletet.

„Ez a kegyetlen hideg, mind befagylyalja a gázt, — sopánkodott az én emberem — Isten csodája, hogy csak egy-kettő is ég még a lámpák közül.“

En a feleletet csodálatosnak találtam. Mindjárt arra az ötletem jött, hogy kétféle gázt készítenek; egyik megfagyhat, a másik nem. Valjon mért nem készítenek csak az egyikből gondolat, még pedig a fagyhatatlant. Avagy talán ez drágább s így nem rentirozná magát a vállalat? Szóval, mindent meghánytam, vetetem úgy, mint azt egy laicus teheté, míg utóvégre is elővettem a „Handwörter-buch der Chemie“ című művet, s e jeles munkából rájöttem, hogy biz ez a gáz sem itt, sem Kamcsatkában nem fagy meg.

Elhatároztam, hogy elvárom mégis, míg a fagy olvadni kezd, addig figyelemmel kísértem gázvilágításunkat s az eredményhez képest, csak azután fogok újabbban is kérdezősködni gázvilágító ismerősömmel. Hét-nyolc nap óta olvad jég és hó; a gáz is kiengedett lesz — gondolom — midőn épen ismét összetalálkoztam vele.

Nyakig vagyunk a sárba, locsba, mondom. Az el-takarításra hiába váró óriási hóhalmak is ellapultak, eltűntek. Olvad mindenfelé, csak az önk lámpái nem akarnak kiengesztelődni. Megengedem, hogy azon este, melyekre rédouti bál van hirdetve, a piac és a monostortúra elég világos; de máskor, midőn a kocsi s a járókelő nép nagyobb tömege nem ül egy kissé nagyobb zajt, a lámpák félig nyitott szemmel unatkoznak, mintha mondanák: ugy se járnak sokan, nem viszik rosz hírünket. Egy kis utánjárással azt is felfedeztem, hogy a langyos időjárás dacára is naponta „befagy“ néhány olyan lámpa, mely az előtti estén vig lánggal lobogott. Valóban különös egy dolog az, hogy azok a hamis lámpák, mintha csak összebeszélnek — bizonyos rendszer szerint, felyáltva alszanak és örködnek mint valami jeles éjjeli őrök, melyek nagyon feltűnő legyen az ő elnyugvásuk. A néhány példál ma este pihent, holnap világít és viszont; azután, hogy a nagy fény meg ne árson a lámpáknak, néha-néha csak kevés gázt kapnak. Így a közönség se veszi oly nagyon észre azt, hogy világ van ma ott, hol a tegnap a vasoslop meg vékony cső csak négy tálba üveggel bökolt és hódolt az éj uralmának. Megfigyelésem tanulságaiból indulva ki még azt is meg tudnám mondani, mily sorrendet tartanak azok a változékony, fény és árnyban oly ingatag lámpák. Midőn a táviróhivatal előtt gázlámpa ég, akkor a katonakórház uetalan szembetegei nyugodtan nézhetnek ki a lámpa felőli ablakon; ha a kórház előtt ég a lámpa, akkor a biblia raktáros boszankodik, hogy a háza előtt felhalmazott jégdarabokban orra botlik, s ha bizton akar haza jutni, elő kell vennie lomtarából lámpáját, mely mint nagytyai örökség, haszontalan tárgy gyanánt félre volt lőke.

Kifakadásomra gázal nem világító ismerőm csak annyit akart — talán nem tudott egyebet — válaszolni: nem tehetsz róla.

Nem marad fenn egyéb utmód a segélyre, mint az öntevékenység. A ki az ép lábat és tiszta ruhát szereti, lássa el magát kézi lámpával, ha este utcáinkon szándékozik járni. A kit pedig a sors arra kárhoztatott, hogy esti 11 óra után bálból, hivatalból, beteg-ágytól, ismerőse vagy rokonától stb. gyalog kell szállására mennie, az legelőször is helyezze biztos helyre tárcáját, óráját s egyéb értékét, mert a gázlángok eloltatván, oly sötétség uralkodik utcáinkon, hogy akár saját cselédünk is kizsebelhet, a nélkül, hogy felismerhetők a tettest. A segélykiáltásra tova iramodott zsebvágtó nem kerítik egy könnyen kére, akár melyik házmeledében, utca-szöglet mögött meghúzódhatik úgy, hogy egy könnyen reá nem akadhatnak. Ajánlom is a rendőrségnek, hogy tartson készen olyanfélé kézi lámpákat minőket a „Mat-rózk“ a fedélzetre“ című operetben legelőször a jó em-léku Albisi mutatott be, és azokat vegye igénybe, ha

éjjel üldözöbe kellend fognia a közrend és csend megháborított: a fényes légszesz világítás mellett és dacára ily kézi lámpákkal örködjek a személy és vagyon bátorság fölött.

Egy világosságkedvellő.

Pest, február 4.

A halhatatlan emlékü b. Eötvös J. halála évnapját a m. tud. akadémia délelőtti, este pedig a nemzeti színház ünnepelte meg. Utóbbiban, az ünnepelt költő és hazafi „Éljen az egyenlőség“ című 4 felvonásos vigjátékát adták telt színház előtt.

Az akadémia ünnepélyén Szász Károly alkalmi költeményt olvasott fel: a nemzet érzelmeit tolmácsoló költeménye eme megismerelmű szavaiban:

„Értünk forrt könnyre; nekünk szót a dala,

Ő mindenestől a miénk vala“

Az egész költeményt a fővárosi napilapok nagyobb része hozta.

Lesz végre nekünk pestieknek sugárutunk is. A hir legelőbb azt hallatja, hogy a kozmunkák tanácsa tegnap késő éjjel fejezte be az alkudozásokat, illetőleg megkötötte az erről szóló szerződéseket. Mikor lesz az „ige“, „testé“, nem tudjuk, bizonyos azonban az, hogy ennek már régen kellett volna megtörténnie. De hát mikor nekünk épen az a bajunk, hogy miudat akarunk, de tenni vajmi keveset teszünk.

Igy halljuk, hogy a városiigetet, a fővárosi közönségnek eme egyellenegy közelebb eső nyári mulató helyét is csinosítani fogják, a mennyiben a leglátogatottabb helyeket virággyalakkal akarják ellátni, s könnyebb öntözhetés céljából (és ez ugyancsak nem fog ártani a híres városiigeti pornak) a vízvezeték is oda-irányozzák.

Bizony kellene is már valamit tenni, s a nagy széna petrenczék helyébe — melyek ott a jó izlés rovására állítanak fel minden nyáron — virággyalakat készíteni.

A naponként előforduló öngyilkossági esetek számát tegnap reggel 10 óra tájban ismét egy fiatal ember gyarapította.

Stoicesevics S., minisleri számvevőiszt ugyanis a keresetsüti bazárban levő Unschuld-féle kereskedésbe ment, s ott — azon szín alatt, hogy venni akar — a revolvereket szemlélgette.

Végre megtetszett neki egy. Kérte a 60 szolgálati, töltőné a revolvert, s miután az megtörtént, még más tárgy ára után tudakozódott. A segéd semmit sem gyanítva, a létrára lépett, hogy az illető tárgyat az állványról levegye. De ezen perc meghozta az ilju verő halálát. A revolvert agyának irányzá, elsüté s élettelenül hullott a földre.

Elmondhatjuk mi is Dr. Dobránszkyval talán ezzel is „a becsületnek tartozott?“

Azt mondják, zavart anyagi körülményei készlet-ték e lépésre.

Csikváry Jákó.

Annak, a kit illet.

A „Kelet“ anyámasszony „büszkélkedik“ az ő gyarló lábón álló sajtóirodai ellenzékeskedésével, de azért ismét a „Napihírek“ álarca mögé bujik, s e rejtekből állítja, hogy én csak egy sutyomban szeretnék (a „Közlöny“-ről szól ugyan így, de rólam kellene beszélnie, én nem tettem álarcot) „férfiás hangot hallatni“. Csalatkozik jó ural! En a férfias nyílt szónak mindig barátja voltam és vagyok, s minthogy „publicistai és „hon“-i működése“-mről megemlékezni méltóztatott, megsugom a „Kelet“ álarcosának azt is, hogy igenis az én 1863. júl. 3. és 4-én megjelent cikkeimért volt a „Hon“ aug. 11-én 1863-ban haditörvényszék elé idézve; megsugom azt is, hogy én 1860—1868-ban az „erdélyi ügyekben“ s a teljes Unio mellett az ellenzék sora között is küzdöttem a nemzetellenes kormányok ellen, misem tartva a Károlykaszárnyától, s az efféle kicsiségektől. Az érintett alkalmammal sem huztam magamat (KNG.) hírlapírói jegyem álarca alá, bizonyíthatja ezt a már egyszer elírt „Hon“ akkori id. szerkesztője Urhazy György, kit 1863. aug. 8-án táviratilag hatalmaztam fel a budai haditörvényszék előtt nevemet bejelenteni.

A „férfiás“ ellenzéki hangot nem szoktam volt sutyombam használni, meggyőződhetek erről a „Kelet“ áicása azon jegyzőkönyvből is, melyben a magyarországi katonai és polgári helytartó átirata alapján Kolozsvár egyesbírája Puskás ur által 1863 általános kérdésekre kihallgatattam, igérvén, hogy a kormányt emelt vádakat, melyekért a hiv. „Sürgöny“-ben Fényes E. maga méltóztatott volt megtámadni, „izgatás és bujtogatás“-sal gyanúsítván csekély személyemet — a részletes kihallgatásnál egyről-egyet bebizonyítandom.

A haditörvényszéki beperelésnek utóvégre az lett a befejezése, hogy a „Hon“ bizonyítékok hiánya miatt felmentett. Provocálva levén, elmondom a „Kelet“ álarcosának azt is, hogy a „Hon“ 1863. augusztusi számaiból meggyőződhetek arról is, mily „férfiás hang“-on feleltem akkor a kormány hivatalos organumának; pedig akkor nem volt ám sajtótörvény, sem szabadelvű kormány.

Mindezeket csak azért idéztem, hogy lássa a „Kelet“ hogyan álltam meg helyemet, mint a magyar napisajtó közlegénye.

Láthatja ebből a „Kelet“ anyámasszony, hogy én polgári bátorságot kölcsönkérni soha senkihez sem mentem; ezután sem megyek.

Különbö megelégszem azzal, hogy a „Kelet“ nem meri azt állítani, hogy nem fordított; hanem az a gyarló mentsége, hogy nem idézhette a „Közlöny“ egész cik-két. De hát akkor miért látta el idézőjeggyel azt a pár sort, a mit a „Közl.“ cikkeiből kihálaszott? ez a pár sor elfért volna úgy is, a mint a „Közlöny“ hozta; kár volt azokat tulzó ellenzéki formába átönteni, ezért volt delatori színök.

Ne higgye a „Kelet“ azt, hogy e sorok írója „meg-ijed“, ha bárki is jelzi önálló meggyőződéséből kifolyó igazmondását. Ezt a melliszorító bajt nem ismerem, ha mindjárt a gyalui: Kolozsvár fölé állítandó famonopólról is kellene szólnom. Lesz alkalmam ezt igazolni minde-nütt, a hol arra szükség lesz.

A „Kelet“ bölcsőjét vizsgálni nem akarom; az elő-fizetők halászásának módját sem kutatom — járjon ez uton az, ki kedvét lel benne.

Végül kész örömet elismerem, hogy a „Kelet“ a Deákpártot nem bírja megszakítani s talán a ministeriumot sem bukattja meg, erre igen törpe; hanem a mi igaz azt elvitatni nem lehet, már pedig tények tanúsítják itt Kolozsvárt is azt, hogy nagyon sok deákpárti fordult el attól a zászlótól, melyet a „Kelet“ hordoz, a minek oka az lehet, hogy roszul, tapintatlanul hordozza, talán ép azért, mert a közérdek mellett, miut emaga bevalja — „ha zovány“ is levén benne, néha ez utóbbi emelkedik a másik fölébe.

Sándor János.

A „Times“ Franciaország jelen helyzetéről.

A „Times“ párisi levelezője jan. 26-ról a jelen helyzetről többek közt így ír:

„Ezen ország szerencsétlensége abban áll, hogy nem létezik becsületes bírálat se a közönségnél, se a sajtónál. Számosan vannak kik az elnököt dühösen megtámadják; — de támadásaik hatástalanul enyésznek el, mert azok nem hazaforás érzet által sugaltatnak, hanem általában párt-érdekből koholt aljas rágalmak. Azon egy-két lap, mely nyilvános kísérletet tesz függetlenségre, s melyben a hazaforás érzület néha felfedezhető, a szűkeblü érdekekben fölemelkedve, oly félénk s tévovázó nyilatkozataikkban, hogy nem gyakorlatilag befolyást egy botrányos közönségre. Lehetetlen tulbecsülni egy oly lap jótékony hatását, mely az igazságot annak egyszerű szeretetéből mondaná ki, s mely véleményének bátorságával bírna. Egy ily lap most minden hazafit arra hívna fel, hogy okuljon a legutóbbi hét eseményeiből, s hogy tüstént intézkedéseket tegyen azok ismétlődésének lehetlenné tétele végett. E helyzet az általános hangulat: a kikerült veszély fölötti meglegedés, s a jövő iránti közöny. A közönség folyvást mulatja magát, hasonlóan egy gyermekhez, ki a meredek szélén pillangót kerget. — A válság pressziója alatt hírek szármalyakt triumvirátusokról, s több más tervekről, arra nézve, hogy az elnöknek ne állhasson hatalmában, valamely szeszély perczében az országot az anarchiának szolgáltatni át, melyet az, egyedüli másik alternatívaul tart előkészítve, de e hírek már elenyészőfölelben vannak. Szintoly lehetetlen most alelnököt találni, mint lehetetlen lenne elnököt találni, ha Thiers holnap eltűnnék. — Most már egy év telt el azóta, hogy ezen ideiglenes kormány életbelépett; — s az most ideiglenebb, mint a mikor kezdődött, azon értelemben, hogy semmiféle oly alapot sem tett le, melyen bármit is építeni lehetne.

E körülmények közt a nemzet ösztönszerűleg valamely katona után néz, azonban egyetlen katona sincs készen. Mac-Mahon, ugy látszik semmi áron sem akarja koczkatni jelen állását. Cissey tábornok soha sem tett semmi olyat, a mi iránta akár a nemzetnél akár a seregnél valami különös bizalmat gerjeszthetne; azonban a jelen körülmények közt hihetőleg ő azon egyetlen ember, a kiből a pártokat egyesülésre lehetne bírn. Ez esetben a kinevezést egyszerre kellene eszközölni. Thiers ujra megígérte, hogy különös alkalmak kivételével nem fog a kamrában megjelenni, azonban a cabinet egészen képtelen a kamara igazgatására. Dufaure, ki ez esetben a miniszerelnöki állást tölti be, bármelyik tisztársánál ügyetlenebb beszédekert tartott, s mivel a minisztereket egyetemesen, egyik kamrai pártot sem képviselik, egyenkint pedig gyöngök, s egymás közt sem értenek egyet, a ház összetartása iránti egyedüli reményük azon tényben fog állani, hogy ez utóbbi még a cabinetnél is kevésbé összhangzó aalkatrészekből van összeállítva.“

Keletről.

Táviratilag jelentett, hogy a porta, az ég tudná hányadszor, ismét kibékült Montenegróval. A cetinjei vegyes bizottság feloszlott s a megszáadt határközlekedés ujbl megújítatik. Az összeültközés okairól a következőket írták volt Cetinjéből f hó 17-ről: „Két szegény montenegrói elhagyta határfaluját, hogy Albániában foglalkozást keressen. A lig lépték át a határt, két podgoricai török lovassal találkoznak. „Hová mentek?“ kérdik a fölfegyverzett mohamedánok. — „Kenyeret

